मैत्रावरुणर्वसिष्ठः।विश्वे देवाः, १६ अहिः, १७ अहिर्बुध्न्यः। द्विपदा विराट्, २२-२५ त्रिष्टुप्, ।

प्र शुक्रैतु देवी मनीषा अस्मत्सुतष्टो रथो न वाजी॥ ७.०३४.०१

सुतष्टः- सुष्ठु निर्मितः। वाजी- गतिमान्। रथः। न- इव। अस्मत्- अस्मत्तः। शुक्रा- शुभ्रा। देवी- दीप्ता। मनीषा- स्तुतिरूपा मेधा। प्र एतु- प्रसरतु ॥१॥

विदुः पृथिव्या दिवो जनित्रं शृण्वन्त्यापो अध क्षरन्तीः॥ ७.०३४.०२

पृथिव्या दिवः- द्यावापृथिव्योः। क्षरन्तीः- क्षरन्त्यः। आपः- मूलशक्तिधाराः। शृण्वन्ति- अस्मत्स्तुतिं शृण्वन्ति। जनित्रम्- स्वमूलम्। विदुः- जानन्ति ॥२॥

आपश्चिदस्मै पिन्वन्त पृथ्वीर्वृत्रेषु शूरा मंसन्त उग्राः॥ ७.०३४.०३

पृथ्वीः- प्रथमानाः। आपः- उदकानि। आधारशक्तिधाराः। अस्मै- तस्मा इन्द्राय। पिन्वन्त- आप्यायन्ते। शूर- समर्थ। उग्राः- उद्गूर्णाः। वृत्रेषु- आवरणनाशनेषु निमित्तेषु। मंसन्ते- त्वां स्तुवन्ति ॥३॥

आ धूर्ष्वस्मै दधाताश्वानिन्द्रो न वज्री हिरण्यबाहुः॥ ७.०३४.०४

अस्मै- इन्द्राय। धूर्षु- रथधूर्षु। अश्वान्- प्राणतुरगान्। आ दधात- धारयत। इन्द्रः। वज्री- वज्रपाणिः। न- च। हिरण्यबाहुः- सुवर्णपाणिः ॥४॥

अभि प्र स्थाताहेव यज्ञं यातेव पत्मन्त्मना हिनोत॥ ७.०३४.०५

यज्ञं प्रति। प्र स्थात- प्रस्थानं कुरुत। पत्मन्- मार्गे। त्मना- स्वतः। यातेव- गन्तेव। हिनोत- गच्छत ॥५॥

त्मना समत्सु हिनोत यज्ञं दधात केतुं जनाय वीरम्॥ ७.०३४.०६

Dr. Ranganji

त्मना- स्वतः। समत्सु- वृत्रैर्जनितेषु समरेषु। हिनोत- प्रेरयत। यज्ञम्। केतुम्- प्रज्ञाम्। वीरम्। जनाय- जनहिताय। दधात- धारयत ॥६॥

उदस्य शुष्मा॑द्भा॒नुर्ना॑र्त॒ बिभ॑र्ति भा॒रं पृ॑थि॒वी न भूम॑॥ ७.०३४.०७

अस्य- एतस्य यज्ञस्य। शुष्मात्- बलात्। भानुः- सूर्यः। न- सम्प्रति। आर्त- उद्गच्छति। भूम- भूतानि। पृथिवी- भूमिः। न- इव। भारम्- लोकस्य भारम्। बिभर्ति- धारयति ॥७॥

ह्वया॑मि दे॒वाँ अया॑तुरग्ने॒ साध॑न्नृ॒तेन॒ धियं॑ दधामि॥ ७.०३४.०८

अयातुः- अहिंसकः सन्। देवान्। ह्वयामि- आह्वये। अग्ने- पावक सत्क्रतो। साधन्- साधयन्। ऋतेन- सत्येन। धियम्। दधामि- धारयामि ॥८॥

अ॒भि वो॑ दे॒वीं धियं॑ दधिध्वं॒ प्र वो॑ देव॒त्रा वाचं॑ कृणुध्वम्॥ ७.०३४.०९

वः- यूयम्। देवीम्- द्योतनशीलाम्। धियम्। दधिध्वम्- धारयत। वः- यूयम्। देवत्रा- देवेषु। वाचम्- मन्त्रम्। प्र- प्रकर्षेण। कृणुध्वम्- कुरुथ ॥९॥

आ च॑ष्ट आसां॒ पाथो॑ न॒दीनां॒ वरु॑ण उ॒ग्रः स॒हस्र॑चक्षाः॥ ७.०३४.१०

उग्रः- वीरः। सहस्रचक्षाः- अनन्तदर्शनः। वरुणः- ऋतदेवः। आसाम्। नदीनां पाथः- उदकानि मूलशक्तिधाराः। आ चष्टे- पश्यति ॥१०॥

राजा॑ रा॒ष्ट्रानां॒ पेशो॑ न॒दीना॒मनु॑त्तमस्मै क्ष॒त्रं वि॒श्वायु॑॥ ७.०३४.११

राष्ट्रानाम्- राष्ट्राणां प्राणियुक्तदेशानाम्। राजा- स्वामी। नदीनाम्- अपाम्। पेशः- रूपभृत्। अस्मै- एतस्मै। विश्वायु- सर्वक्षेमकरम्। क्षत्रम्। अनुत्तम्- अबाधितम् ॥११॥

अवि॑ष्टो अ॒स्मान्विश्वा॑सु वि॒क्ष्वद्युं॑ कृणोत॒ शंसं॑ निनि॒त्सोः॥ ७.०३४.१२

विश्वासु- सर्वासु। विक्षु- प्रजासु। अस्मान्- नः। अविष्ट- रक्षत। शंसं निनित्सोः- निन्दितुमिच्छतः। अद्युम्- अदीप्तिम्। कृणोत- कुरुत ॥१२॥

Dr. Ranganji

व्येतु दिद्युद्द्विषामशेवा युयोत विष्वग्रपस्तनूनाम्॥ ७.०३४.१३

अशेवा- दुःखकरम्। द्विषाम्- द्वेष्टॄणाम्। दिद्युत्- प्रहरणम्। व्येतु- अपगच्छतु। विष्वक्- सर्वतः। तनूनाम्- देहानाम्। रपः- पापम्। युयोत- पृथक्कुरुत ॥१३॥

अवीन्नो अग्निर्हव्यान्नमोभिः प्रेष्ठो अस्मा अधायि स्तोमः॥ ७.०३४.१४

हव्यात्- हव्यानामत्ता। अग्निः। नः- अस्मान्। अवीत्- रक्षतु। नमोभिः- वन्दनैः। प्रेष्ठः- अतिशयेन प्रेमकरः। स्तोमः- मन्त्रः। अस्मै- एतस्मै। अधायि- स्थापितः ॥१४॥

सजूर्देवेभिरपां नपातं सखायं कृध्वं शिवो नो अस्तु॥ ७.०३४.१५

देवेभिः- देवैः। सजूः- सहृदयम्। अपां नपातम्- मूलशक्तिधाराजम्। सखायम्- मित्रम्। कृध्वम्- कुरुत। सः। नः- अस्माकम्। शिवः- क्षेमकरः। अस्तु- भवतु ॥१५॥

अब्जामुक्थैरहिं गृणीषे बुध्ने नदीनां रजस्सु षीदन्॥ ७.०३४.१६

अब्जाम्- उदकजम्। वैद्युतोऽग्निरुदकजः। मूलशक्तिधाराजमित्याध्यात्मिके। अहिम्- अहीनम्। नदीनाम्- अपामाधारशक्तिधाराणाम्। बुध्ने- मूलस्थाने। गृणीषे- स्तौमि। रजःसु- जीवोदके। सीदन्- सीदन्तं स्तौमि ॥१६॥

मा नोऽहिर्बुध्न्यो रिषे धान्मा यज्ञो अस्य ऋधदृतायोः॥ ७.०३४.१७

अहिर्बुध्न्यः- अहीनमूलः। नः- अस्मान्। रिषे- हिंसायै। मा। धात्- यच्छतु। अस्य- एतस्य। ऋतायोः- सत्यकामस्य। यज्ञः। मा नश्यतु ॥१७॥

उत न एषु नृषु श्रवो धुः प्र राये यन्तु शर्धन्तो अर्यः॥ ७.०३४.१८

शर्धन्तः- बलं कुर्वन्तः। अर्यः- आर्याः। नः- अस्माकम्। एषु- एतेषु। नृषु- मनुष्येषु। श्रवः- श्रुतिम्। धुः- धारयन्तु। राये- दानयोग्यसम्पदे। प्र यन्तु- प्रगच्छन्तु ॥१८॥

तपन्ति शत्रुं स्वर्ण भूमा महासेनासो अमेभिरेषाम्॥ ७.०३४.१९

Dr. Rangaji

महासेनासः- महासेनापतयः। एषाम्- एतेषां मरुताम्। अमिभिः- बलैः। भूम- भुवनानि। स्वर्न- सूर्य इव। शत्रुम्- रिपुम्। तपन्ति ॥१९॥

आ यन्नः पत्नीर्गमन्त्यच्छा त्वष्टा सुपाणिर्दधातु वीरान्॥ ७.०३४.२०

यत्- यदा। नः- अस्मान्। अच्छ- अभिलक्ष्य। पत्नीः- जायाः। आ गमन्ति- आगच्छन्ति। तदा। सुपाणिः- शोभनबाहुः। त्वष्टा- तनूकरणदेवता। वीरान्- समर्थान् पुत्रान्। दधातु- धारयतु ॥२०॥

प्रति नः स्तोमं त्वष्टा जुषेत स्यादस्मे अरमतिर्वसूयुः॥ ७.०३४.२१

नः- अस्माकम्। स्तोमम्- मन्त्रम्। त्वष्टा- शिल्पाधिदेवता। प्रति जुषेत- प्रतिसेवेत। अस्मे- अस्मभ्यम्। अरमतिः- विरक्तस्त्वष्टा। वसूयुः- सम्पत्सम्पादकः। स्यात्- भवेत् ॥२१॥

ता नो रासन्रातिषाचो वसून्या रोदसी वरुणानी शृणोतु।
वरूत्रीभिः सुशरणो नो अस्तु त्वष्टा सुदत्रो वि दधातु रायः॥ ७.०३४.२२

रातिषाचः- दानयुक्ताः। ता- तानि। वसूनि- धनानि। नः- अस्मभ्यम्। रासन्- यच्छन्तु। रोदसी- द्यावापृथिव्यौ। अभिशृणुताम्। वरुणानी- ऋताधिदेवता। शृणोतु। वरूत्रीभिः- श्रेष्ठाभिः। सुदत्रः- शोभनदाता। त्वष्टा। नः- अस्माकम्। सुशरणः- शरण्यः। अस्तु- भवतु। रायः- सम्पदः। वि दधातु- विशेषेण यच्छतु ॥२२॥

तन्नो रायः पर्वतास्तन्न आपस्तद्रातिषाच ओषधीरुत द्यौः।
वनस्पतिभिः पृथिवी सजोषा उभे रोदसी परि पासतो नः॥ ७.०३४.२३

नः- अस्मभ्यम्। तत्। रायः- दानयोग्यधनम्। पर्वताः- गिरयो मेघा वा यच्छन्तु। रातिषाचः- दानशीलाः। आपः। ओषधीः- ओषध्यः। उत- अपि च। द्यौः- नभः। यच्छन्तु। वनस्पतिभिः- वृक्षैः। पृथिवी- भूमिः। सजोषाः- सहृदया। यच्छतु। उभे। रोदसी- द्यावापृथिव्यौ। नः- अस्मान्। परि पासतः- परिपालयताम् ॥२३॥

Dr. Ranganji

अनु तदुर्वी रोदसी जिहातामनु द्युक्षो वरुण इन्द्रसखा।

अनु विश्वे मरुतो ये सहासो रायः स्याम धरुणं धियध्यै॥ ७.०३४.२४

तत्। उर्वी-विस्तीर्णे। रोदसी- द्यावापृथिव्यौ। अनु जिहाताम्- अनुगच्छताम्। द्युक्षः- दिव्यः। इन्द्रसखा- इन्द्रसुहृत्। वरुणः। अनुगच्छतु। ये। सहासः- शक्तिभूताः। विश्वे- सर्वे। मरुतः- वाताः प्राणविशेषाः। अनु गच्छन्तु। धियध्यै- धारणायै। रायः- दानयोग्यसम्पदः। धरुणम्- धारकं स्थानम्। स्याम- वयं भवेम ॥२४ ॥

तन्न इन्द्रो वरुणो मित्रो अग्निराप ओषधीर्वनिनो जुषन्त।

शर्मन्स्याम मरुतामुपस्थे यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः॥ ७.०३४.२५

इन्द्रः- ईशनाधिदेवता। वरुणः- ऋताधिदेवता। मित्रः- स्नेहाधिदेवता। अग्निः- क्रत्वधिदेवता। आपः- उदकानि। ओषधीः- ओषध्यः। वनिनः- वृक्षाः। जुषन्त- सेवन्ताम्। मरुताम्- वातानां प्राणविशेषाणाम्। उपस्थे- अन्तिके। शर्मन्- क्षेमे। स्याम- भवेम। यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥२५ ॥

Dr. Rangaji